

DAAN SCHUURMANS:

‘Ik kijk nooit terug’

Acteur **Daan Schuurmans** (40) heeft met opvallende rollen voor toneel, film en televisie zijn imago als tieneridool trefzeker van zich afgeschud. Met de *Van God* Los-aflevering ‘D.I.S.C.O.’ waagt hij zich aan zijn eerste regie.

DOOR MINOU OP DEN VELDE

SLAAPT u nog? De meeste mensen doen bij hun eerste regie geen oog dicht. Ik hoor soms van regisseurs dat ze vanwege stress bètablokkers nemen.

Daan Schuurmans: ‘Nou ik heb geen hartklachten gehad, maar ik heb bij het draaien wel mijn hart gevoeld. Dat ik een beetje buiten adem raakte tijdens het draaien. Er is een enorme tijdsdruk, je denkt voortdurend: heb ik hier genoeg aan? Nachtmerries heb ik ook wel gehad. Het is topsport, omdat je ineens verantwoordelijk bent voor al voor alle personages, in plaats van voor die ene rol. Yoram Lürsen zei laatst tegen me: “Pas op, een regisseur heeft een enorm lange adem nodig, meer dan een acteur.” En dat is ook zo. We

gingen met een forensisch psycholoog praten over de personages in onze case, dat gaten we in een scenario, en daarna was het casten en repeteren. We zijn nu net klaar met draaien. (stralend) En het was een fantastische week!’

Had u Lürsen gebeld, omdat u wel wat advies kon gebruiken?

‘Nee hoor, dat ging toevallig, bij een etentje. Ik heb wel veel op sets gestaan en de kunst van regisseurs kunnen afkijken. Alles aan Yoram is bijvoorbeeld heel mannelijk, maar als hij regisseert, heeft hij iets moederlijks. En een regisseur als Dana Nechustan laat je merken dat er naar elk miniem detail van wat je doet geke-

ken wordt. Die aandacht en veiligheid wilde ik mijn spelers ook bieden. Maar verder heb ik vooral niet gedaan wat ik zelf onplezierig vind op een set. Veel regisseurs zijn ongelooflijk met beeld bezig en hebben van spelen minder verstand. Logisch natuurlijk. Acteren is een eigen vak, en mijn acteurschap maakt vrij automatisch een spelregisseur van me.'

Wat gaan we zien?

'Het gaat over drie jongens die geld bij elkaar willen krijgen om een club te beginnen op Bermuda, en daarvoor verzinnen ze een duivels plan. Jack Wouterse speelt de vader van een van hen, een directeur van een dakpannenfabriek die enigszins losse handjes heeft. Zijn vrouw is een jaar of zes daarvoor overleden en hij worstelt met zijn zoon, die ze allebei tot op het bot hebben verwend. Tussen die twee is een enorme miscommunicatie die tragisch afloopt. We hebben eigenlijk een prachtig vader-zoonverhaal gemaakt. En zonder nu met u enorm in mijn eigen verleden te duiken, is dat de reden dat ik voor dit verhaal heb gekozen.'

Daar wil ik wel meer van weten natuurlijk.

'Snap ik, maar ik heb met interviews een zekere grens. Ik kan wel zeggen waarom de vader-zoonrelatie me interesseert. Er is een theorie dat een zoon pas volwassen wordt als-ie zijn vader in gedachten heeft vermoord. Ik zelf heb ook een behoorlijke vader-zoonrelatie achter de rug waarin het natuurlijk altijd, van jochie af aan, ging over concurrentiestrijd. Dat begint al bij het jongetje dat als hij drie, vier is verliefd wordt op zijn moeder en wil dat zijn vader weggaat. Het Oedipuscomplex.'

Herkent u zich ook in de vader-zoonrelatie uit de film?

'Gedeeltelijk. Vooral de onmachtige woede van de zoon naar een grote vader. Mijn vader is vijftien jaar geleden overleden, maar ik heb die strijd wel afgemaakt, zelfs na zijn dood. Door op bepaalde momenten in mijn leven te denken: hoe zou hij er tegen aan hebben gekeken? Mijn vader was journalist en maakte jarenlang documentaires voor *Brandpunt*. Ik denk dat hij het fantastisch had gevonden dat ik nu regisseer.'

Waar ging de strijd met uw vader over?

'Over ambitie. Het is voor een vader met een zoon van een jaar of twintig ingewikkeld om te denken: hij moet zijn eigen fouten maken. Mijn vader stuurde me iedere dag een brief terwijl ik op de toneelschool zat. Daarin schreef hij wat de valkuilen waren en meestal had hij nog gelijk ook! (lacht) Nou, op die manier leer je het zelf natuurlijk niet. Die strijd heb ik een beetje in deze film gelegd. Sommige zinnen komen uit mijn eigen bibliotheek, zeg maar. En daar zitten nog een aantal lagen onder en die hou ik voor mezelf, haha.'

Heeft u ter inspiratie ook naar misdaadseries gekeken?

'Ik heb de grote box van Alfred Hitchcock weer eens bekeken, de oude *master of suspense*. Iets van die humor heb ik ook in het scenario gekregen, waardoor de emotionele scènes en de gruwelijke scènes veel harder aankomen. Maar verder heb ik vooral geput uit mijn eigen leven. Ik stond op de set en dacht: daar staat het huis van dat vriendje van vroeger. Het was zo magisch, want het kwam echt ergens vandaan, uit mijn kern. Ik heb me vooraf nooit gerealiseerd dat regisseren veel kwetsbaarder is dan spelen, omdat het veel meer van jou is. Een ultieme vorm van creëren.'

U heeft gewerkt met Renée Soutendijk en Jack Wouterse, die de vader speelt. Wat was uw belangrijkste aanwijzing aan hen?

(stilte) 'Ik heb even geen voorbeeld. Maar het helpt als je niet zegt: ik wil dat je in deze scène boos bent, maar dat je uitlegt waarom hij boos is. Ik weet nog dat ik aan het eind van de draaiperiode bij de vPRO-dramaserie *Bellicher* helemaal kapot was. Toen ik in een scène mijn naam probeerde te zuiveren, zei Peter de Baan niet dat ik mijn naam moest zuiveren, maar hij zei: "Je vecht hier voor je liefde." En die tikte er zo in bij mij. Door god en iedereen verlaten, een prachtig beeld.'

In hoeverre is Bracha van Doesburgh, uw vrouw, uw klankbord?

'Ik hou bijna alles tegen Bracha aan. Niet de acteur, die hou ik behoorlijk voor mezelf. Bracha vindt het altijd wel leuk om teksten met me te doen, maar ik niet. Dat is van mij, ofzo. Maar nu zijn we samen door de dialogen gegaan, hebben gekeken waar het scherper kon.'

U heeft samen een productiemaatschappij opgericht.

'Klopt. Triangle Film. Zo'n twee jaar geleden bedachten we dat we zelf films wilden maken, schrijven en regisseren. Ik heb dat eigenlijk van kinds af aan gedaan. Op de middelbare school nam ik de videocamera van mijn maatschappijleraar mee en maakte thuis filmpjes. Ik filmde zelf, en speelde alle rollen. Ik zette de camera op een tuinladdertje en liep met een kussen onder mijn trui door de straten. Een beetje Van Kooten en De Bie-achtige scènes waren dat.'

Hoe serieus was dat?

'Bloedserieus. Het dreigde zelfs dat ik mijn middelbare school niet zou halen. Tot drie, vier uur 's nachts zat ik te monteren, terwijl mijn ouders sliepen in de kamer onder mij. (schiet in de lach) Maniakaal, ja. Die enorme *drive* had ik nu weer! Ik heb de rushes thuis, en die bekijk ik terwijl ik op de piano mijn eigen lullige deuntjes meespeel, om te kijken wat voor gevoel er straks in de muziek moet zitten. Een regisseur zei laatst ergens: films

'Ik heb me vooraf nooit gerealiseerd dat regisseren veel kwetsbaarder is dan spelen, omdat het veel meer van jou is. Een ultieme vorm van creëren.'

maken lijkt op een hysterische zwangerschap. Dat herkende ik meteen.'

Waarom bent u destijds in plaats van naar de toneelschool niet naar de filmacademie gegaan?

'Acteren is mijn eerste liefde, en dit komt erbij. Kijk, als acteur stond ik op elke set in de fantasie van een ander en als je zelf regisseert is het jouw fantasie, en dan is elke beslissing van jou. Als het niks wordt, heb ik het geheel aan mezelf te wijten. En dat geeft een heel plezierig gevoel.'

Het lijkt alsof u uzelf als acteur opnieuw heeft uitgevonden, van een begin eind jaren negentig met commerciële series en films naar rollen in Bellicher, Schavuit van Oranje en Annie M.G.. Ervaart u dat zelf ook zo?

'Voor een deel, maar sommige dingen waren gewoon niet goed te schoppen, hoe hard je er ook aan trok. Toen wilde ik zoveel mogelijk ervaring opdoen, en ik ben de laatste jaren gewoon voor kwaliteit gaan kiezen. (nijdig) Maar ik zie alweer waar dit naartoe gaat, en ik heb er geen zin in (smijkt theekopje op schotel).'

Waarom niet?

'Omdat het zó... ik word daar doodmoe van. Ik kijk nooit terug. Het interesseert me geen bal!'

Ik ben gewoon benieuwd hoe u uw smaak ontwikkeld heeft.

'Die hele ontwikkeling, *who cares?* Maar dat is überhaupt mijn verhouding geworden met de pers. De conceptualisatie die je van jezelf moet maken als je een interview geeft, is al een vorm van geweld.'

(een kopje thee later)

In 2006 besloot u dat u andere rollen wilde spelen. Bent u toen ook een andere acteur geworden?

(rustiger) 'Pfff... ik ben even zo van mijn apropos... Het is gek dat het me nog steeds zo op kan winden. Het heeft met niks met u te maken. Ik baal ontzettend dat ik zo kwaad word, dat haat ik van mezelf.'

Het lijkt alsof u zich persoonlijk beledigd voelt.

'Dat is natuurlijk ergens ook zo, het is een waardeoordeel over wat er nu is en wat er toen was. En ik ben het allemaal! Ik maak het nu nog wel eens mee dat mensen na een voorstelling van *Het Toneel Speelt* naar me toe komen en zeggen: "Ik had het niet gedacht, maar je kunt het!" En dan denken ze dat ik

dat leuk vind om te horen. Vroeger dacht ik: alles wat je wordt aangeboden moet je doen. Nou, daar word je diep ongelukkig van. Ik zeg ook niet: jullie zien het nu pas. Die miskenning voel ik helemaal niet. Er zijn wel regisseurs geweest die het niet aandurfd, die dachten: dat is te commercieel. Maar dat is nu wel over. Maar ik erger me aan de hardheid van critici. Terwijl: *Costa!*, *Volle maan*, dat is allemaal entertainment! En trouwens, dat is *Bellicher* ook, *Bernhard* ook, *Annie* ook. Het is vermaak. Waar ik slecht tegen kan, is het heel ingewikkeld doen over ons vak.'

Ik kan me voorstellen dat u behoorlijk onder druk stond toen u uw acteercarrière een andere kant op wilde sturen.
 'Dat klopt! Daar raakt u de kern. Als je besluit nee te zeggen tegen bepaalde rollen, en voor je gevoel alles opzij zet voor je vak, voor je ontwikkeling, en het een tijd daarom financieel ook moeilijk hebt gehad, en dan word je weggezet als oppervlakkig, omdat je ooit in andere producties hebt gestaan? Pfff... Het is niet zo dat ik in de jaren daarvoor alleen maar rotzooi heb geleverd. Tuurlijk, ik was speels, ik rommelde wat. Ik had succes omdat ik in films speelde, maar daarin kon ik als acteur niet veel laten zien. En de afgelopen zes jaar heb ik tegen mezelf gezegd: nu wil ik me als acteur verder ontwikkelen. Gelukkig zijn er altijd regisseurs geweest die iets in me zagen op het moment dat ik het misschien zelf

helemaal niet zag. Ineke Houtman bijvoorbeeld, Dana Nechustan, en Mark Rietman die me bij Het Toneel Speelt vroeg in een periode dat het met mij helemaal niet goed ging. Tenminste, het ging wel goed, maar ik deed bewust heel weinig. En *Annie*, *Bellicher* en *Bernhard*, die rollen waren er nog helemaal niet. Mark Rietman zei onlangs tegen me: "Laat je niet van die rare dingen zeggen van: je bent ineens een goed acteur. Je bent altijd een goed acteur geweest!"'

Hoe ziet uw leven er over tien jaar uit? Minder acteren ten gunste van regie?
 'Nee, spelen blijft ontzettend leuk. Ik ga veel doen bij Het Toneel Speelt, de speelfilm *Bellicher* komt eraan en ik ben bezig met het ontwikkelen van een eigen speelfilm, waarvoor ik wat geld heb gekregen van het Filmfonds.'

Denkt u dat het spelen straks anders voelt nu u geregisseerd heeft?
 'Dat heb ik me ook afgevraagd. Ik heb wel ge-

zien dat het heel plezierig is als een acteur veel aanbiedt in de repetities. Jack Wouterse is heel gul. Renée Soutendijk ook. Ik kon zelf bij repetities nog wel eens denken: ik hou het een beetje voor mezelf en ik laat het straks op de set wel zien. Vanaf nu zal ik een stuk behulpzamer zijn.'

De BNN-dramaserie *Van God los* heeft een eervolle vermelding gekregen bij het uitreiken van de Nipkowschijf 2012.

Van God los, afl.: D.I.S.C.O.

► ZONDAG, NEDERLAND 3, 20.25-21.25 UUR

gerritsen

Kapot

IN 1993 ging ik op vakantie naar Toscane en nam een haarclip van een huisgenote mee. Die haarclip ging stuk. Ik was daar een paar dagen behoorlijk van slag van. Het was geen erfstuk, het was geen dure haarclip, maar het was niet *mijn* haarclip. Mijn hele leven al voel ik grote paniek als ik iets stuk maak dat niet van mij is. In 1991 schilderde ik een kozijn van een vriend van Pepijn, maar ik brak het glas. Ik was een week lang ongelukkig en bracht de vriend een slagroomtaart. In 1997 maakte ik de wasmachine stuk van de man met wie ik net samenwoonde. Het was één uur 's middags. Ik wachtte een middag lang in angst op zijn thuiskomst. Ik kan me niet herinneren dat iemand ooit boos was als ik iets stuk maakte. In 1982 had ik een oranje blaadje van school mee naar huis gekregen. Het kwam uit een klapper. Er stonden sommen op. Dat blaadje

raakte ik kwijt. Ik was schooleigendom verloren. Ik kon niet slapen. De juffrouw was niet boos. In 1986 schopte ik een bal door de ruit. Ik verstopte me voor mijn ouders. Toen ze me vonden zei ik: 'Ik heb de ruit kapot gemaakt.' 'Welke?' 'Die kleine.' 'O, dat is niet erg.' Het liep altijd goed af. Nu logeert Hampie de hamster bij ons. Hampie is van vrienden. Op dag één liep Hampie over tafel en at een chocoladekruimel. Ik zocht op het internet hamsters en chocola op, en zag meteen het woord 'dodelijk' staan. Het zweet brak me uit. Op dag twee kneep mijn dochter in Hampie en ze zei: 'Er zitten harde dingen in.' Ik legde haar uit dat dat botten zijn en dat je daar niet in moet knijpen.

Op dag drie hoorde ik Hampie piepen en ik vroeg aan mijn dochter die met haar hoofd in de kooi hing: 'Knijp je hem nu weer?' 'Nee, hij piept.' 'Omdat je hem knijpt.' 'Nee,' zei ze, 'zijn bot piept.' Ik had de rechtmatige eigenaren van Hampie al laten weten dat Hampie misschien iets verkeerd had gegeten. Ik voelde de bekende angst. Hampies eigenaren lieten me weten dat elk wit exemplaar bij teruggave volstond. Ze gaven me ook het adres van de dierenwinkel. Dat luchtte enorm op. Nu mocht Hampie gewoon doodgaan. Het is dus niet het welzijn van Hampie dat me aan het hart gaat, het is de zorg dat Hampie niet stuk mag gaan, omdat hij niet van mij is.

■ ESTHER GERRITSEN